Book-Post

76

To,

If not delivered
please return to :

EDITOR,
THE VEDIC PATH,
P.O. Gurukul Kangri,
(U.P.) 249404.

बृ॰
टी॰
१५२

नः मलोपेतगात्रः मलिनवसनः अज्ञानोपेतः मूर्खः कुशिली कौ लोकनिंद्यशिल्पकर्त्ता॥
अलसः क्रियास्व पटुः अरत्नोभ्रमणशीलः नन्वत्रालसैरि नक्षेति विरुद्धम् उच्यते यद्य
पि स्वरूपेणालसः तथाप्यतिदारिद्र्याद्भोजनक्रियामटनादिना सम्पादयितुमसमर्थोद
टनः एवं वियोगो लाभक्षियोगेन जातो भवति एवं सप्तसु भव्योगयोगेषु फलव्याख्यानम्
इति निगदितम् इति इत्येवं विधानाभसयोगाः फलैः सार्धमिह निगदिताः उक्ताः इहा
स्मिन्नध्याये पि ते समस्ता अपि दशासु नियतफलदाः सर्वकालफलप्रदा स्थिता विज्ञेयाः
ननु च अन्यैराचार्यैः प्रचिन्तिताः प्रदर्शिताः तत्कथं समस्तदशास्विति जातम् उच्यते तेषां व
चनाद्यथादर्शितकालः स्वदेशः स्वयोर्भविष्यति यथाकालविभागेनोक्तास्ते समस्त
दशास्वपि यथादर्शितस्वदेशः स्वप्रदा भविष्यति ननु नकस्यचित्समग्रं स्वदेशः स्वेनवै
करूपेणागच्छति ये भोगिनस्तेमानसेस्वभिन्नता भवंति ये तु भिक्षाशिनस्तेपि कदा
चिन्नृपाभिनता भवंति शीतलाभइङ्गमक्रियायां सुखिनमात्मानं मन्यते तदेवमादिस्व
देशः स्वेम् सर्वेपि संसारज्ञानेन विपर्ययेणानुभूयंते तत्कथं समस्तदशास्वपियोगाः॥

बृ॰ टी॰ २९

हवनयवलेनविदधाति अथमङ्गलेविहगेन्द्रोराज्यंसचिववर्जितापूर्तिं गाचिदिवाबलहूतौ
भूगजलाभेयशोधिपरिवृद्धा मतिलघनित्यंत्रपदेभजनतिबलहीनभस्मरैः उरुषः द्वि
गुणोहिगुणोदयुर्वेदाधिपमासमहोरगाः कमपरिवृद्धा सोत्सेसदमानुयनेचकीर्ति
वे प्रश्न बलाढ्यप्रनाशेरत्नाम्बरहाटिसमदंदयुः स्त्रीकनकभूमिलाभेकीर्तिं
शशांगाधरबलम् सकलभरभारभारितनिर्मलकरजालभास्वराःसतनम् रागेग्रहाः
प्रदद्युः सौख्यंयमनोरथाधिगतम् ॥ आचारसत्यशुभशौचयुताः सुहृत्पालेजस्विनः
कामविवेहिनंदेवरक्ताः सहवस्त्रमाल्यननभूषणशेषविद्याः सौम्यग्रहेबलयुतेःपि
शुनैविंहूपाः प्रवर्तिविग्रहेर्ह्दीराः संग्रामभीरवःपुरुषाः नलकुमवस्त्रनिरताः
सौम्याःकलहहासमेहृष्टाः ॥ इतिभट्टोत्पलविरचितायांबृहज्जातकविवृतौग्रह
योनिभेदोनामद्वितीयोध्यायः ॥ २ ॥ अथातोवियोनिजन्माध्यायोव्याख्यायते ॥ वि
वियोनिजन्मतोनिर्धकान्तिस्थावरादीनामुत्पत्तिर्वियोनिजन्मेति नरपुरुषःसकाशा
ज्ञातककालेविज्ञायवियोनिजन्मनिश्चयज्ञानेभवति तच्चवर्षतनिलके नाह ॥ ॥

५१x३ 6

मेनः परोविभूतिंग्रहःप्रसाधयति स्वभिकोणबलः पुंसां साविव्यंबलपजितं वाक्षा
लेबलेनवसहितः भूमुदितधनधान्यसम्पदाक्रान्तम् मित्रबलेनवपुत्रजनयति
वीर्यान्वितंगुरुषम् ननस्विनमतिस्वविनस्थिरविभवंभूषाम्बलव्यापनम् [illegible]
[illegible] स्वनवांशकय लपुत्रनः करोतिपुरु
षप्रसिद्धंच स्वलनजनकेचोक्तं बलवान्मित्रस्वगृहोच्चनवांशके धीनितः शुभैसा
पिचन्द्रसितौ स्त्रीतेजे उत्कर्षतेजोपगाः ग्रहाः नरशुभदृष्टफलं शुभदर्शनफल
सहितः उत्कर्षेजार्यादनान्वितंज्योतनम् स्वभरगेस्थानमखिलंस्वरूपदेहं स्वसौख्यं
पुत्रीभवनुबलेनचकरोतिधनमूर्जितंकलंकशालम उत्कर्षप्रसन्नचित्तंकल्याण
रलोकभीरुच आशाबलंसमवांनोनयतिउत्कर्षनमस्वरूपदिशम् क्रीडावह
विभूषणवाहनसौख्यान्वितंकरोतिने क्वचिदानंदकाचित्सजाकाचिद्दुःखकाविषणः
दशानिविहगाश्चित्रवेचेष्टावीर्यसमन्वितः वक्रिणास्तु महावीर्याःशुभाराज्यप्रदा
ग्रहाः पापाव्यसनदाः पुंसां कारयंतिवृथाटनम् स्वस्थ श्रीरममनामस्तकरा

बृ॰
टी॰
१५३

योगस्याप्यस्तेष्वन्ते नान्योन्यकाशः संख्यायोगा स्युः किं ते वल्लिनाम्नो यदा सर्वे ग्रहा भवंति
तदा सप्तयधौर्गैर्भवति तत्र यद्यप्याश्रययोगेन संख्यायोगो नाभिभूयते तदा गोलस्यावकाशप
वनस्यात् यदि भाषायेयम् निरवकाशादिविषयः सावकाशान्विधीन्बाधंते इति न्याये
कैः केरा श्विलसन्नागतमपि कृतम् पूर्णायवननमते नयत्स्यार्थ योगस्तत्तपसि तदस्य नापद
र्शिते तेषां तत्र यो विंशतिराकृतियोगा विंशतिर्यथ वराहमिहिरेणाभिहिताः किं
न्तोत्थान्मध्याकृतयोगेन चत्वारो योगा अभिहिताः लग्नचतुर्थयोर्यदा सर्वे ग्रहा भवंति त यो
दा वज्रं चतुर्थसप्तमयोः कूर्मः सप्तमदशमयोर्वज्रकः दशमलग्नयोर्धनुः तत्र पूर्वोक्ताकृति
कृतिः श्लोकबध्रुवाख्यैः सह त्रयोविंशतिर्भवंति संख्यायोगा नो सप्तविंशत्यधिकश
तम् एवं सार्धशतम् राशिभेदात् द्वादशकेनाष्टादश शतानि भवंति तत्र सप्तविंशत्यधिक
शतस्य संख्यायोगोत्पत्तिः प्रदर्श्यते तद्यथा एकविकल्पाः सप्त द्विविकल्पा एकविं
शतिः त्रिविकल्पाः पंचत्रिंशत् चतुर्विकल्पाः पंचत्रिंशत् पंचविकल्पा एकविंशतिः
षड्विकल्पाः सप्त सप्तविकल्प एकः तदेकीकृतं सप्तविंशत्यधिकशतं भवति एतदेवव
क

१८

त्रि×२

फलमप्राप्ताः स्युः अत्रोच्यते नैते योगाः दलाख्याकृतियोगफलं हन्तारः शुभमशुभं वा फलं दद्युः प
र्दुदानि अत्र केवलं गात्रिति च अतो यथाकालैर्योगैरपि समग्रजन्मन्यपि फलं ददाति एवंवि
अफलाम्रभ देशाविनाशद्दिव्यागतासम्भवतोऽवएवं नावन्त्रा भसयोगाख्यायोगाः संख्यायोगाः
अस्मिन्नध्याये पूर्वं यदुक्तं तदपनिषिध्यते तदुच्यते दलयोगाकृतियोगयोः समकालप्राप्त्या
नेनास्ति तथा दलयोगैः सहाश्रययोगानां तुल्यकालप्राप्त्यादर्शनम् तात्मेव अथ दलयो
गैः सह संख्यायोगा युज्यन्ते तदा दलयोगफलमेव भवति अथाकृतियोगाः आश्रययो
गैः सह युज्यन्ते तथाप्याकृतियोगफलं भवति तस्मात् संख्यायोगानामपवादः अन्या
पूर्वोक्तानि हाय आश्रययोगानामप्यपवादः आश्रययोगास्तु विफला भवन्ति तथाविमि
श्रिताः तस्मात् संख्यायोगाः आश्रययोगाश्चाकृतियोगैरभिभूयन्ते अथाश्रययोगेन
सह संख्यायोगप्राप्त्यावकाशोऽनेन भवति तदाश्रययोगा एव भवति तत्राश्रययोगाः संख्यायो
गानामपवादे आश्रययोगेन संख्यायोगः कथमभिभूयते उच्यते यदि संख्यायोगेन
आश्रययोगस्यावकाशोऽनेन भवति तदाश्रययोगस्यैवावकाशो न भवति आश्रययोगे न संख्या